

## A: Borgerhuset.



Helligkorsgade 18 er det ældste gavlhuis i Kolding fra 1589. På dørøverliggeren står: "O herre, vil du vort hus bevare, da står det for al frygt og fare. Hl og DH 1589". Det er uvist hvem der byggede huset. Frem til 1915 boede der især skomagere i huset. Den sidste var skomagermester P. Martin Møller. I 1915 sørgede et konsortium bestående af kæmner I.O. Brandoff, guldsmed Holger Kyster og konsul Ræder for, at huset blev restaureret, og de indrettede det til 4 mindre lejligheder. I 1937 overtog Kolding Kommune huset, og der blev indrettet kontor til Kolding Turistbureau i stueetagen. I dag udlejes det fredede hus til kunststillinger og lignende.

## D: Elektricitetsværket.



Værket er opført i 1898 efter tegninger af Valdemar Schmidt fra København. Her blev produceret el nok til Kolding by, men allerede inden 1. verdenskrig kunne værket ikke dække behovet for lys i Kolding by. Elektricitetsværket var et knudepunkt for levering af el til Kolding by. I takt med udviklingen blev behovet større, og særligt i området omkring Kolding steg behovet for el. Værket kunne ikke dække dette behov, hvorfor Harteværket blev bygget i 1919, så landboerne kunne få samme goder som byboerne. Elværket blev i 1950'erne ombygget til fjernvarme. I 1980'erne blev maskinhallen rømmet, så der kunne blive plads til et kundecenter. Siden er der indrettet serverrum med mere, så kommunens IT-afdeling kunne flytte ind.

## G: Mindetavle for gadekampe i Kolding.



Det lille bronzerelief er placeret over døren til Helligkorsgade nr. 5. Indsat i en dekoreret ramme står en hornblæsende soldat med sin fane, i en fremadrettet positur og med den ene fod sat på en stabel kanonkugler. Ved hornblæserens venstre ben står inskriptionen: "Minde om Gadekampen i Kolding, 23. april, 1849". Helligkorsgade 5 var et af brændpunkterne under gadekampen. Bronzerelieffet måler 121 cm i højden og 72 cm i bredden, det er udført af Th. Møller. Det er opsat i Helligkorsgade i 1899. Relieffet er bestilt af Våbenbrødrene i Kolding i anledning af 50-års dagen for kampene i Koldings gader den 23. april 1849.

## B: Mindesten for Carl Ploug.

Forfatteren, journalisten og politikerens Carl Ploug blev født i Kolding 29. oktober 1813. Han blev student i 1829 og begyndte at studere teologi i København, derefter filologi, historie og litteratur dog uden at tage embedseksamen. Hans indsats i de unge år var præget af engagement mod enevælden, for liberalismen og danskheden i Slesvig. I 1848 valgtes han uden modkandidater til den grundlovgivende rigsdag i sin hjemby Kolding, hvor hans indsats navnlig er knyttet til de store Skamlingsbankemøder i 1840'erne. I Kolding er der en mindeplade på Rendebanen på stedet for hans fødsel. Han døde den 27. oktober 1894 og er begravet på Vestre Kirkegård i København. Mindestenen er tegnet af Lorenz Frölich og udført af Carl Martin Hansen.



## E: Frihed af Peter Brandes.

"Frihed" eller Frihedens arm" er en halv abstrakt - halv menneskelignende figur, der er opstillet på et sarkofagliggende fundament. "Frihed er ikke noget vi har eller får, men noget vi opnår". Citat Peter Brandes, hvorved han indirekte giver en forklaring på det åbenlyse modsætningsforhold i skulpturen. Skulpturen er inspireret af den arkaiske skulptur på Delos i det græske øhav og af den kraft, som de doriske templer udstråler. Værket er fra 1988 og støbt i glyptonit efter en gipsmodel. Peter Brandes, født i 1944, er multikunstner, som har arbejdet med både maleri, keramik og fotografi. Værket er oprindeligt indkøbt og opstillet af Sydbank. I 2018 overdraget til Kolding kommune, hvor skulptur og sokkel blev gennemrestaureret.



## H: Abessinier af Johannes C. Bjerg.

Abessinier er et af Johannes C. Bjergs hovedværker, præget af de kunstere han mødte under sit ophold i Paris 1911-14. Abessinier er fremstillet i tre eksemplarer. Et af eksemplarerne står i dag på Statens Museum for Kunst. Johannes C. Bjerg (1886-1955) er født i Ødis. Han blev udlært billedskærer i Kolding i 1907. Året efter endt uddannelse flyttede han til København. I den periode han boede i Paris, udviklede han sit kunstneriske virke og blev inspireret af de moderne strømninger i samtiden. Bjergs smukke skulpturer kan opleves i byer over hele landet, men nogle af de mest berømte er i dag at finde i Koldings byrum. Abessinier er udført i bronze i årene 1914-15 og skulpturen tilhører Kolding kommune.



## C: Bacchusbarn med druer.



Bronzeskulptur af Anne Marie Carl-Nielsen. Opstillet den 31. maj 1933 i Rådhushaven, Torvegade. Indkøbt for Teaterfondens midler. Skulpturen er en del af en vandkunst, og fra bassinets bund spyer to snegle vandstråler mod barnets krop. Bacchus er navnet på den romerske gud for vin og ekstase. Anne Marie Carl-Nielsen (1863-1945) er en af de mest banebrydende, kvindelige kunstnere, en ildsjæl, der hverken lod sig bremse af ægteskabet med komponisten Carl Nielsen eller rollen som kvinde og mor. Hun var den første kvinde, der udstillede på Den frie Udstilling i København, og hun var med til at oprette Kvindelige Kunstneres Samfund. Skulpturen tilhører Kolding Kommune.

## F: Mindesmærke for de faldne i frihedskampen af Poul Søndergaard.

Mindesmærket viser en såret frihedskæmper, der hjælpes af en mand og en kvinde, udhugget i en granitflade. Figureerne er udført i et klart og enkelt formsprog. De tre personers ansigtsudtryk er meget udtrykfulde, som vidner om hændelsens ulykkelighed. Kolding kommune anmodede i 1947 Komiteen for Kolding bys udsmykning om at sørge for, at der blev opstillet et monument for besættelsestidens ofre ved Staldgården. Formand for komiteen var konsul Johannes Grønborg. Pengene til monumentet kom ved offentlig indsamling og tilskud fra Kolding kommune. Monumentet som blev afsløret den 5. maj 1951 er udført af Poul Søndergaard (1905-1986) uddannet på kunstakademiet.



## I: Kampene i og ved Kolding 1849.



Skulpturen er udført af Andreas Paulsen og sat op i 1865 i forbindelse med restaurering af Sct. Nicolai Kirkes nordgavl. Skulpturen består af et basrelief i bronze. Højde 5 m, med sokkel og en bredde på 3,85 m. Den blev bestilt i 1858. Andreas Paulsen har fremstillet en scene fra gadekampene under Treårskrigen 1848-50. Relieffet viser en situation med en såret soldat, der er sunket sammen på jorden. En ung kvinde bøjer sig over ham, en anden soldat hvis blik er rettet mod den faldne, men også mod det i centrum anbragte barn. Begge griber de efter fanen, som for at kæmpe videre. Relieffet er udført i en komposition, der udtrykker både det følsomme og det dramatiske. Inskription: "Minde om kampene i og ved Kolding 20. & 23. april 1849."

## J: Mindesten for Otto Vaupell.



Otto Vaupell (1823-1899) var officer og deltog i kampene den 23. april 1849 som adjutant hos general Bülow. Mindesten med relief porpræret er opsat i år 1900. Bronzeportrættet viser en alvorlig herre og de mange medaljer der pryder hans uniform, peger på hans status som officer. Krop og ansigt er ligesom vredet skråt ud af den cirkulære plade, så Otto Vaupell retter sit blik mod Staldgården. Stenen er en granitsten med et portrætelief i bronze. Mindesmærket er udført af Rasmus M. Andersen. Otto Vaupell blev født i Kolding, og der er i dag en mindetavle på bygningen, hvor hans hus engang stod.

## M: Skulpturgruppe af Ole Christensen.

Skulpturgruppen består af 9 elementer, dels nogle lodretstående elementer i mandshøjde og dels nogle frit formede figurer. Skulpturgruppen spredt sig ud over torvets trappeforløb. De forskellige elementer indgår i fint samspil med omgivelsernes materialer, og de organiske former udgør et modspil til den omgivende arkitektur. Skulpturen har tydelige spor af, at de bliver brugt som et legende element. Ole Christensen (1932-2000) blev født i København. Barndommens



ferier tilbragte Ole Christensen hos bedsteforældrene på Bornholm, hvor interessen for stenhuggerfaget opstod. Skulpturgruppen på Vestertorv er af bornholmsk granit og opstillet i 1989 af Kolding kommune efter en udskrevet konkurrence. Ole Christensens skulpturer kan opleves over hele landet.

## P: To mosaikker af Aksel Ø. Jensen.

Keramik udsmykning af Aksel Ø. Jensen udført i 1979. Arbejdet er skænket af Jens Holms Biblioteksfond i anledning af Hovedbibliotekets 100 års jubilæum d. 15. 12. 1979. Mosaikkerne er indmuret i nichen på hjørnet af Jernbanegade og Fredericiagade. Mellen de to mosaikker har tidligere stået en skulptur af Arne



Juhl Jacobsen, udført i 1921 i jern. Skulpturen er udført i abstrakt stil, synligt sammensvejsede elementer gennembryder og bugter sig ind over hinanden. Figuren er både geometrisk og organisk, og man kan ved nøjere eftersyn finde menneske- eller dyreligende træk. Skulpturen blev i 2008-09 flyttet i magasin på Teknisk forvaltning.

## K: Akseltorv 6-8.

Ejendommen Akseltorv 8 er bygget i år 1900 og har tidligere været apotek. Bygherre var apoteker N.C. Müller, Kolding Løveapotek, der var ejer af ejendommen Akseltorv 6, der var blevet nyopført i 1877 efter at Jernbanegade i 1876 var blevet igennem fra Slotsgade til Akseltorv. Denne bygning var tegnet af kgl. bygningsinspektør L.A. Winstrup, og Akseltorv 8 blev bygget i sammen stil. Den samlede bygning udgjorde nu en samlet og markant pendant til Rådhuset overfor, der også var opført efter tegninger af L.A. Winstrup og indviet i 1875. N.C. Müller havde i 1896 købt hjørnet af Akseltorv/Markdannersgade. Bag denne bygning lå en meget gammel bygning der gik tilbage til 1500-tallet. De to eksisterende bygninger blev revet ned ca. 1899 for at give plads til den nuværende bygning.



## N: Skulptur ved Midtgården.

Jun-ichi Inoue (1948-2009) blev uddannet på Masashino Kunstinstitutet i Tokyo, Japan i 1967-71 og på billedhuggerkolen på Kunstakademiet i København under Svend Wiig Hansen og Willy Ørskov i 1974-79. Hans arbejder er oftest store granitskulpturer i et stiliseret formsprog. Den japanske inspiration ses i den disciplinerede anvendelse af materialet, som forbindes med elementerne fra den japanske have, sten og vand. Skulpturerne er tegnagtigt forenklet og repræsenterer et fortættet udtryk af former og forhold i naturen, f. eks. bjerge, floder og sten. Skulpturen i Midtgården består af tre dele. To mørke udhuggede granitformer bærer en massiv figur i lysere granit. Den er opstillet i 1990 af Boligselskabet AAB.



## R: Sviertorvet.

Pladsen har haft sit officielle navn side 1921, selvom det har været brugt i folke-munde i længere tid. Pladsen hedder Sviertorv fordi Skolegade hed Sviegade indtil 1855. Navnet Sviegade ses allerede i 1670. I 1930'erne blev byens handel henlagt til Sviertorv, og det var derfor her, der var torvegade. En tradition der vedblev op til slutningen af anden verdenskrig. I 1938 blev der bygget en vande til de handlende på torvet, der stadig kan ses indmuret i det tidligere Gymnasium, nuværende Kolding Kommunes Social- og Sundhedsforvaltning. Byens fattiggård lå på Sviertorvet frem til 1917, hvor fattiggården blev flyttet ud på Dyrehavevej og Overmarksgården. Sviertorvet blev en del af den tidligere Torvegade efter opførelsen af Midtgården i 1989.



## L: Dyr og Bamser.

Lissy Boesen, forskellige dyreskulpturer (høne, due, bamse, skildpadde, frø) alle fremstillet i lys granit, samt en der forestiller to bamser siddende med fødderne mod hinanden, i sort granit. Lissy Boesen henter inspiration fra naturen, særligt området omkring hendes værksted på Møn. Boesens skulpturer er karakteristiske ved det enkle udtryk og motivvalg. Et af Boesens fortrukne motiver er katte. Katte har været en stor inspirationskilde og en del af Boesens liv - både i barndommen, det kunstneriske virke og hverdagen. Boesens skulpturer kan opleves i det åbne byrum flere steder i Danmark, hvor særligt børn holder af at interagere med værkerne. Skulpturen tilhører Kolding kommune.



## O: Skulptur af Karl Aage Riget.



Karl Aage Riget (1933-2001) var maler og billedhugger med et stort portefølje af arbejder udstillet i det offentlige rum. Riget er især kendt for farverige og geometriske kunstværker. Riget er født nær Århus, i 1960'erne blev han ansat som malersvend i København. Her blev maskiner og maskindele de foretrukne motiver i hans malerarbejde. Gennem disse arbejder nærmede Riget sig det konstruktive maleri, hvor trekanter, kvadrater, tal og cirkler i forskellige størrelser er sat sammen på forskellige måder. Rigets stringente skulpturer i enten metal eller sten er næsten som en levendegørelse af de geometriske motiver fra hans malerier. Skulpturen foran By- og Udviklingsforvaltningen, som er i rustfrit stål, er opstillet i 1990.

## S: Odd Fellow Orden.



Bygningen er opført i 1933 og tegnet af arkitekt Ernst Petersen. Karakteristisk for Ernst Petersen er det nyklassicistiske formsprog. Bygningen fremstår i rød tegl og her med en variation af mørke og gule sten, placeret i et tilfældighedsprincip over hele facaden. Hovedbygningens store facade brydes af lisener og murede buer over de høje vinduer i stueetagen, hvorimod den øvrige facade er uden vinduesåbninger. Derved skabes en tyngde og harmoni, og bygningen lukker sig således om det højloftede rum på 1. sal. Facaden brydes af de små murede konsoller, der var tiltænkt at bære tre mindre skulpturer. Bygningen er klart tegnet til dens formål som loge, men har også en kirkelignende udformning som skib, tårn og våbenhus.